

PINTAMONES

La setmana començava lluminosa, l'estiu ja era plenament present i la calor es començava a notar.

Es va llevar com de costum a quarts de vuit amb la boca seca de tant roncar. No hi havia manera que s'acostumés a aquell coi de CPAP que la pneumòloga li havia receptat.

Rutina matinera. De cap a la dutxa i cafè amb llet per engegar motors i espavilar les neurones. Estava d'un humor excel·lent. Després de quaranta anys de feina, finalment havia arribat el moment de la jubilació. A final de mes plegaria veles.

La seva dona seguia dormint tranquil·lament. Jubilada feia tot just un any i sense canalla que portar a l'escola, llevar-se d'hora no tenia sentit. Un lleu gemec seguit d'un sorollet que sonava com "mmmmndia" va ser tot el que va sortir de la seva boca abans de fer mitja volta.

Un meset i a córrer món!

Que lluny, i a prop a l'hora, quedava aquell any 83. Acabat de sortir de l'escola de belles arts, es guanyava la vida com podia en feines temporals, al quiosc del barri als matins i fent encàrrecs per un advocat amic de la família a les tardes.

Però la seva passió, el seu do, era el dibuix, el retrat en especial. Tots els seus professors hi coincidien: tenia una capacitat innata per donar vida i expressivitat a les cares que sortien dels seus llapis.

Els caps de setmana agafava el cavallet i els estris i s'instal·lava al capdavant de la Rambla a fer retrats pels passavolants.

A la Barcelona pre-olímpica no hi havia tants turistes com ara, però això sí, la gent no tenia tanta pressa i badava més.

Per 50 pessetes, en deu o quinze minuts, els pares s'enduien dibuixos dels seus fills i les parelles d'enamorats, retrats del seu estimat o estimada.

No era estrany que més d'un i de dos es quedessin embadalits veient com apareixien rialles sinceres i ulls brillants als fulls del seu bloc de paper.

Un diumenge al matí d'aquell mateix any 83, la seva vida va canviar. Una parella d'homes, amb posat seriós, es van quedar una bona estona mirant com dibuixava un retrat rere un altre, fins que finalment es van presentar.

- Bon dia, em dic Lluís i aquest és el meu company Jose. Som agents de policia i et voldríem fer unes preguntes.

Se li va glaçar la sang. No tenia cap tipus de permís ni llicència ni res semblant... ni tampoc gaire diners per fer front a cap multa. Havia begut oli!

No va fer cap intent de fugir, no hagués tingut temps de recollir tot el parament, que era el seu tresor. Empassant saliva i amb un filet de veu va poder articular un parell de frases.

- Òndia! Sí, és clar.... bé, de fet no tinc permís, però vaja tampoc faig cap mal a ningú, però sí, és clar, el que calgui – va dir balbucejant i amb una veu més aviat baixeta.
- No pateixi, home, no passa res, només tenim curiositat. Com es diu vostè?

- Oriol. Oriol Garcia, ara li ensenyo el carnet... – va dir mentre agafava la bossa que tenia al costat del tamboret.
- Tranquil, Oriol... et puc dir Oriol, oi? No cal que pateixis, tot està bé. De fet volíem fer-te una proposta.

El to del policia el va tranquil·litzar.

- Fa una estona que t'observem i realment tens un talent especial pels retrats. Ens hem quedat astorats de la qualitat i precisió dels teus dibuixos... i a quina velocitat!

L'altre policia, més jove que el que parlava, devia tenir la seva edat. Ajupit al costat del cavallet es mirava el dibuixos amb molt d'interès.

- Mira, Oriol: estem buscant algú que vingui a treballar amb nosaltres al departament d'investigació criminal per fer retrats robot. Saps de què et parlo? – El policia jove va parlar per primer cop amb un accent que a l'Oriol li va semblar andalús. – Els dibuixos que fas són boníssims i no es fàcil trobar un paio que faci retrats així de be i a tota pastilla.
- Què et sembla? – va dir el policia de més edat amb un mig somriure – vindries a fer una entrevista de feina?

L'Oriol, encara en estat de xoc, no se'n sabia avenir, però va reaccionar ràpidament. La idea de trobar una feina estable fent el que li agradava li va semblar una oportunitat magnífica.

- I tant! – va dir amb un somriure d'orella a orella – digueu-me quan i on.

Van quedar entesos i l'endemà l'Oriol sortia de la comissaria del carrer València amb un contracte com a expert civil per fer retrats per a la policia sota el braç. Hauria de dibuixar cares seguint les indicacions dels testimonis d'algun delictes per ajudar a buscar i identificar els criminals.

- Doncs ja tenim "pintamones" – va dir el policia jove, el Jose, que va ser present a l'entrevista.

El Jose, que va resultar que era d'Almeria, es va convertir en el seu referent i ajuda al cos, i a poc a poc, també en el seu amic.

Tenia la mania de mai cridar-lo pel seu nom. Li deia "Pintamones" o "pinta" si volia fer-ho més curt. Oriol? Qui és l'Oriol?

Durant aquells anys va passar del dibuix a mà alçada amb llapis, als dibuixos amb plantilles sobre transparències i finalment, aquests darrers temps, amb ordinador i tauleta gràfica.

La seva fama va córrer per tot el cos i sempre que hi havia algun cas sensible o important, el cridaven a ell.

Amb les indicacions sempre incomplertes i sovint contradictòries dels testimonis, acabava presentant rostres de gent que, molt sovint, tenien expressions fosques i ulls enrabiats. De vegades, aquestes imatges el trasbalsaven i tot. En qualsevol cas, però, la seva feina aconseguia el seu propòsit.

Veure les seves obres penjades als panells de suro de les comissaries li provocava un sentiment estrany d'orgull i tristor a l'hora.

Tot i que ja no ho necessitava, molts diumenges al matí anava igualment al seu tros de la Rambla. Allà sempre es trobava amb altres dibuixants que es buscaven la vida com havia fet ell. En aquells moments, sense pressió, podia dibuixar cares amables i alegres, molt diferents de les que dibuixava cada dia.

Ara que la seva retirada s'apropava, planejava viatjar amb el seu cavallet pel món amunt i avall dibuixant gent d'altres cultures i fesomies... quines ganes que en tenia.

En arribar a la comissaria, com cada matí, es va trobar el Jose que l'esperava amb el cafè a la mà.

Les canes de tots dos els recordaven que la seva amistat ja estava més que consolidada, padrins creuats dels nens, es tenien una confiança cega.

- L'amo et busca, "Pinta" – li va etzibar només veure'l arribar.

L'amo era la forma que tenia el Jose de referir-se al comissari en cap, així que es va empassar el cafè en dos glops i va pujar sense entretenir-se al despatx del tercer pis.

- Em buscava senyor comissari?
- Passa, passa. Tanca la porta i seu que t'he de demanar un favor personal – Un favor? El comissari? No era gens normal això.
- Hauries d'anar a l'hospital a fer un retrat robot. La meva filla ha tingut un accident i voldria trobar la persona que va veure al lloc dels fets.
- I tant! – va contestar ràpidament – doneu-me les dades i ara mateix hi vaig.

A l'arribar a l'habitació del Clínic, va trobar la dona del comissari, que coneixia de les festes de Nadal de la feina, asseguda al costat del llit amb els ulls vermells de dormir poc i plorar molt.

Al llit, plena de blaus, amb una via posada, un collaret ortopèdic i benes gruixudes a les cames i al braç dret, jeia la filla del comissari.

- Què ha passat? – va preguntar l'Oriol tot amoïnat a la dona del comissari.
- Un accident de cotxe. Ahir a la nit un desgraciat se li va tirar a sobre, va picar per darrera i la va fer fora de la carretera. I a sobre el malparit va fugir! Té molta sort d'estar viva, el cotxe es va incendiar i... – va haver d'aturar el relat entre sanglots.
- No pateixis, els metges diuen que tot anirà bé, ta filla és jove i forta!

L'Oriol es va acostar al llit i va veure que la noia estava desperta i prou animada tenint en compte les circumstàncies.

- Com et trobes? – Va preguntar mentre treia els llapis i el paper per fer el retrat – m'expliques com era l'home que vas veure?

Per les feines delicades sempre tornava als orígens, l'expressivitat i definició que aconseguia amb el llapis li costaven més amb la tauleta.

No sabia si era perquè, al ser filla del comissari, era més observadora o perquè va veure prou bé a l'individu, però les dades que anava donant eren prou específiques i concretes. Fins i tot recordava una petita cicatriu a sota del llavi de l'individu, aquests detalls eren els que més ajudaven a les identificacions.

Un cop acabat el retrat, un petit calfred li va recórrer l'espina. Aquella cara jove, magrebina... Aquella cara li sonava però no sabia d'on. Un cambrer del bar? Un veí del carrer?

I si tot eren manies? Havia vist i dibuixat tantes cares que potser era un reincident.

Va desar tots els trastos i va tornar a la comissaria a entregar el dibuix. El comissari estava reunit així que l'hi va deixar al Jose perquè li fes arribar.

Aquell diumenge, com sempre que podia, va anar cap a les Rambles a dibuixar. El matí assolellat convidava a gaudir del dia.

Estava muntant el cavallet quan, de sobte, al seu cap tot es va aturar. A pocs metres seus, en Saïd el va saludar com tots els dies que coincidien. Era un bon nano.

Li queia molt bé. Era un artista superb, diria que més dotat fins i tot que ell i a sobre era més ràpid dibuixant. Era un assidu de la zona i, pel poc que havia pogut parlar amb ell, els calerons que podia fer semblava que li anaven molt bé.

Era ell! Era el del dibuix. Tot encaixava... fins i tot la cicatriu a sota del llavi. Per acabar-ho d'adobar portava la mà esquerra embenada. – m'he cremat fent un ou ferrat – va dir fent-se el boig quan l'Oriol li va preguntar què li havia passat.

No pot ser... si no té cotxe! O sí? Sempre l'havia vist en bicicleta, però... Si és un bon Jan! Ja no sabia què pensar. Per molt be que dibuixés i per molt bé que li caigués, si era ell no podia deixar-ho passar.

Va decidir trucar al Jose i explicar-li tot.

Al cap de pocs minuts, van aparèixer el Jose, el comissari en cap i quatre agents més que van baixar de dos cotxes patrulla, que discretament amb els llums d'emergència apagats s'hi havien acostat.

El comissari es va apropar al Saïd i l'Oriol va veure com canviaven quatre frases mentre li senyalava la mà embenada. Al Saïd se'l veia incòmode i amb la mirada baixa. Davant la seva sorpresa, no només no el van tirar a terra ni emmanillar com fan a les pel·lícules sinó que el comissari el va abraçar emocionat amb els ulls lluents.

– Vas ser tu, ets un heroi!

El Jose i els altres agents el van encerclar i felicitar, mentre li donaven copets a l'esquena.

La cara de l'Oriol era un poema... que està passant!

El Jose en veure'l s'hi va acostar.

– Però... aquest noi no és el que va provocar l'accident i gairebé mata la filla del comissari? No va fugir del lloc sense ajudar-la? Com és que no us l'endueu al calabós? – va preguntar l'Oriol sense entendre res.

Una gran rialla va esclatar al mig del carrer.

– Què dius "pintamones"! Al del cotxe que va provocar l'accident el vam atrapar a les dues hores! Aquest noi passava amb la bicicleta i sembla que ho va veure tot. Va córrer a treure la filla del comissari de dins el cotxe quan ja estava en flames. Ella estava atrapada a punt de perdre la consciència. I no només això, també va deixar una nota amb la matrícula del cotxe que va provocar l'accident. Aquest noi és un crac! Com que no té papers i no volia problemes, va deixar la noia sana i estalvia al voral, va trucar a emergències i quan va veure les sirenes dels cotxes que arribaven va marxar discretament del lloc. Es veu que la noia el va veure prou bé. El comissari el volia trobar sí o sí, per això et va demanar que en fessis el retrat. El que no esperàvem és que, a sobre de fer el dibuix, el coneguessis... això és de traca! – va acabar dient sense parar de riure mentre li picava l'espatlla.

A la cara de l'Oriol, a part de l'alleujament, es va dibuixar també un petit somriure entremaliat.

– Voleu recompensar-lo? Tinc una idea.

Tornant del viatge a Austràlia que van fer amb la dona per celebrar la jubilació, l'Oriol va anar com cada diumenge que podia a dibuixar una estona.

De sobte va notar que li tocaven l'esquena. Era en Saïd que amb un gran somriure li va fer una abraçada.

- Oriol! No sé com et puc agrair el que vas fer per mi! – una lluentor als ulls dels dos va fer allargar l'abraçada.

La veu d'un policia jove la va interrompre.

- Ei, Pintamones! Vens o què?
- Un moment, ara vinc! – va contestar en Saïd. – Amb la teva recomanació la policia m'ha contractat i no només he pogut arreglar la meva situació, a més a més, em puc guanyar la vida fent el que m'agrada... què més vull! Però mira com m'he de veure... ja veus quin malnom m'ha caigut a sobre! – va dir mentre li picava l'ullet i s'allunyava acompanyat d'un poli jove que a l'Oriol li va semblar que era d'Almeria.

Amadeu Colom